

Hoofdstuk 7 Nederland handelsland

De grens over

- 1 Vanuit Nederland 10.000×365 (dagen) = 3.650.000 ritten per jaar
 $3.650.000 = \dots \% \text{ van } 7.400.000$
 $3.650.000 \div 7.400.000 \times 100 = \mathbf{49,3\%}$
- 2 Binnen de EU is er vrij verkeer van diensten. Transportbedrijven uit Polen en Tsjechië kunnen hun diensten ook voor bedrijven in andere landen uitvoeren. Vaak tegen lagere kosten omdat de lonen in die landen lager zijn.
- 3 Bij deze korte ritten worden levende dieren vervoerd en producten die snel kunnen bederven. Die moeten snel op de plaats van bestemming zijn.
- 4 Het vervoer met binnenvaartschepen is goedkoper dan transport via de weg.

Weet je het nog?

- 1 (a) export, (b) diensten, (c) import.
- 2 Totale importwaarde wijn: $421 \text{ miljoen} \times \text{€ } 2,38 = \text{€ } 1.001,98 \text{ miljoen}$.
Importwaarde Franse wijn: $0,29 \times 1.001,98 \text{ miljoen} = \mathbf{\text{€ } 290,6 \text{ miljoen}}$.
- 3 $765.000 \text{ ton} = 765.000.000 \text{ kg} = 765 \text{ miljoen kg kaas}$
Totale exportwaarde kaas: $765 \text{ miljoen} \times \text{€ } 4,65 = \text{€ } 3.557,25 \text{ miljoen}$
Exportwaarde kaas naar Japan: $0,045 \times \text{€ } 3.557,25 \text{ miljoen} = \mathbf{\text{€ } 160,1 \text{ miljoen}}$.
- 4 1. Er is meer kaas geëxporteerd.
2. De prijs van kaas is gestegen.
- 5 De eurozone.
- 6 1. De waarde van de euro bewaken.
2. Nieuwe eurobankbiljetten in omloop brengen.
- 7 a Op 1 januari: $850 \div 1,14 = \text{€ } 745,61$
b Op 1 juli: $850 \div 1,05 = \text{€ } 809,52$
c Nadelig.
- 8 a vrij verkeer van personen
b vrij verkeer van kapitaal
c vrij verkeer van diensten
- 9 a duurder
b protectiemaatregel
c Europese
- 10 Prijs Chinees zonnepaneel wordt $\text{€ } 248 + 0,42 \times \text{€ } 248 = \text{€ } 248 + \text{€ } 104,16 = \text{€ } 352,16$
Ja, dit zal helpen, want door de invoerrechten wordt het Chinese zonnepaneel voor de consument in Europa duurder dan een Europees zonnepaneel.

7.1 Wat voeren we uit?

1 a *Bijvoorbeeld:*

- Duitsland is een welvarend land. Ze verdienen genoeg om veel bij ons te kopen.
  - Duitsland en Nederland zijn beide lid van de EU, waardoor er vrij verkeer van goederen is.
  - Nederland grenst aan Duitsland, dus we kunnen snel leveren.
- b $€ 20,9 \text{ mld} + € 8,5 \text{ mld} + € 8,3 \text{ mld} + € 6,9 \text{ mld} + € 3,3 \text{ mld} = € 47,9 \text{ miljard}$
 $€ 47,9 \text{ miljard} = \dots \% \text{ van } € 82,4 \text{ miljard}$
 $47,9 \div 82,4 \times 100 = \mathbf{58,1\%}$
- c $1.250 \text{ ton} = 1.250.000 \text{ kilo}$
 $1.250.000 \text{ kilo} \times 52 = 65 \text{ miljoen kg per jaar}$
 $65 \text{ miljoen} \times € 0,80 = \mathbf{€ 52 \text{ miljoen}}$

2 A

- 3 a De toegevoegde waarde bij wederuitvoer is per product veel lager dan de toegevoegde waarde van goederen die wij zelf produceren.
- b Toename van de export zorgt voor meer productie en dus voor meer werkgelegenheid.
- Hierdoor nemen de inkomens in ons land toe, waardoor consumenten meer besteden.
  - Bedrijven die meer produceren gaan meer investeren om voldoende productiecapaciteit te hebben.

4 a Importquote

- Nederland: $€ 442 \text{ miljard} \div € 765 \text{ miljard} \times 100 = \mathbf{57,8\%}$
 China: $€ 1.850 \text{ miljard} \div € 17.000 \text{ miljard} \times 100 = \mathbf{10,9\%}$
- b Exportquote
- Nederland: $€ 540 \text{ miljard} \div € 765 \text{ miljard} \times 100 = \mathbf{70,6\%}$
 China: $€ 2.212 \text{ miljard} \div € 17.000 \text{ miljard} \times 100 = \mathbf{13,0\%}$
- c Nederland

5 *Bijvoorbeeld:*

Klimaat: sinaasappels, bananen
 Grondstoffen: ijzererts, aardolie
 Betere kwaliteit of prijs: wijn, schoenen
 Ruimere keuze: elektronica, auto's

- 6 a $€ 210 \text{ miljoen} \div 1,9 \text{ miljard} = € 210 \text{ miljoen} \div 1.900 \text{ miljoen} = € 0,11.$

b *Bijvoorbeeld:*

- lagere loonkosten
- goedkopere landbouwgrond
- geen verwarmde kassen nodig

7 Ontvangsten uit het buitenland: € 540 miljard

Uitgaven aan het buitenland: $€ 442 \text{ miljard} + € 10 \text{ miljard} = € 452 \text{ miljard}$
 $€ 540 \text{ miljard} - € 452 \text{ miljard} = \mathbf{€ 88 \text{ miljard overschot}}$ op de betalingsbalans.

8 A en D

- 9 a 1 juli: $£ 150.000 \div £ 0,90 \times € 1 = \mathbf{€ 166.666,67}$
 b 1 december: $£ 150.000 \div £ 0,75 \times € 1 = \mathbf{€ 200.000}$
 c duurder - minder

- 10** a Op 1 juli kosten 1000 bossen rozen in euro's $1000 \times € 7,50 = € 7.500$
 In dollars is dat $7.500 \times \$ 1,20 = \$ 9.000$.
 b Op 1 december is dat $7.500 \times \$ 1,06 = \$ 7.950$.
 c goedkoper – toenemen
- 11** Omdat Duitsland en Frankrijk net als Nederland de euro als betaalmiddel hebben.

Samenvatting

De Nederlandse export levert niet alleen inkomsten op, maar ook **werkgelegenheid**. Goederen invoeren om ze daarna weer door te verkopen aan het buitenland noem je **wederuitvoer**. Nederland heeft een **open** economie. Op de **betalingsbalans** staan alle **ontvangsten** uit het buitenland en **betalingen (uitgaven)** aan het buitenland. Als de koers van de euro ten opzichte van vreemde valuta stijgt, wordt het voor Nederland **goedkoper** om te importeren. Voor buitenlandse bedrijven worden Nederlandse producten juist **duurder**. Daardoor **daalt** onze export.

7.2 Europa zonder grenzen?

- 12** a Zie onderste cirkeldiagram.
 Niet-EU: $48\% = € 180$ miljard
 EU: $52\% = € 180 \text{ miljard} \div 48 \times 52 = € 195$ miljard.
 b (a) overschot, (b) € 110 miljard ($€ 305 \text{ miljard} - € 195 \text{ miljard}$),
 (c) tekort, (d) € 60 miljard ($€ 120 \text{ miljard} - € 180 \text{ miljard}$)
 c Dat heeft te maken met onze gunstige ligging en goede infrastructuur: via de Rotterdamse havens en Schiphol komen veel goederen aan, die snel verder vervoerd kunnen worden naar andere EU-landen.
- 13** Deze landen zijn minder welvarend. De koopkracht van hun bevolking is laag.
- 14** $1 \rightarrow 3 \rightarrow 2$
- 15** *Bijvoorbeeld:*
- Nederland heeft door vergrijzing op den duur te weinig werknemers.
  - Nederlandse werknemers zijn te hoog geschoold voor sommige werkzaamheden.
- 16** Het duurt lang voordat Europese regels voor alle lidstaten gelijk zijn.
- 17** a Landen met lage tarieven voor vennootschapsbelasting moeten hun tarieven verhogen, waardoor er eerlijker concurrentie mogelijk is.
 b Nieuwsbericht:
 Multinationals sluiten gunstige belastingdeals af met sommige EU-landen. Dat verandert niet als de (officiële) tarieven veranderen.
 Eigen argument, bijvoorbeeld:
 Landen willen hun gunstige concurrentiepositie om bedrijven te lokken niet opgeven.
- 18** A
- 19** C

20 Lagere rente → consumenten gaan meer lenen en minder sparen → de bestedingen nemen toe → meer productie en werkgelegenheid (= economische groei).

Of:

Lagere rente → producenten gaan meer lenen om te investeren → meer productie en werkgelegenheid (= economische groei).

- 21** a Begrotingstekort Bulgarije: $€ 3,8 \text{ miljard} \div € 130 \text{ miljard} \times 100 = \mathbf{2,9\%}$
 Staatsschuld Hongarije: $€ 187 \text{ miljard} \div € 247 \text{ miljard} \times 100 = \mathbf{75,7\%}$
 b Bulgarije, want de inflatie, het begrotingstekort en de staatsschuld voldoen aan de eisen.
 (Bij Hongarije is de staatsschuld te hoog)

Samenvatting

Binnen de EU is er sprake van een **interne (gemeenschappelijke)** markt. Dat betekent dat voor de handel de grenzen tussen EU-lidstaten zijn vervallen. Hierdoor is er binnen de EU vrij verkeer van **goederen** en **diensten**, van **personen** en van **kapitaal**.

De EU wil regels **harmoniseren (gelijktrekken)** zodat de concurrentie tussen de lidstaten meer gelijkwaardig kan worden.

De **Europese Monetaire Unie** (EMU) bestaat uit de EU-landen die met de euro één gezamenlijke **munteenheid** hebben. De Europese Centrale Bank (ECB) moet de waarde van de euro bewaken en daarmee zorgen voor **prijstabiliteit**.

7.3 Hoe vrij is de handel?

- 22** a *Bijvoorbeeld*: lagere prijzen, meer keuze.
 b $€ 199 + € 35 = € 234$
 Invoerbelasting: $0,03 \times € 234 = € 7,02$.
 $€ 234 + € 7,02 = € 241,02$
 Btw: $0,21 \times € 241,02 = € 50,61$.
 $€ 241,02 + € 50,61 + € 13 = € 304,63$.

- 23** a De EU heft max. 13% invoerrechten op staal uit China.
 $€ 270 + 0,13 \times € 270 = € 305,10$ (prijs incl. invoerrechten).
 Dan is Tata Steel met een prijs van € 340 nog te duur om te kunnen concurreren met Chinees staal.
 b Bij een lagere groei van de Chinese economie is er minder vraag naar staal. Als de Chinese staalproducenten hun productie niet verlagen, proberen ze hun overschot buiten China te verkopen onder de kostprijs (= dumpen).
 c Exportsubsidie: de Chinese overheid geeft subsidie aan staal exporterende bedrijven, zodat die hun producten dan goedkoper aan het buitenland kunnen verkopen.

24 D

- 25** Ondanks de invoerrechten blijft het Chinese staal nu te goedkoop. Door een verbod of contingentering is er geen of minder aanbod van Chinees staal in de EU. Hierdoor zal Tata Steel meer verkopen.
- 26** Als de EU invoerrechten heft op Chinese producten, kan de Chinese overheid tegenmaatregelen nemen: ze kan invoerrechten gaan heffen op Europese (dus ook Nederlandse) export naar China. De export van Nederlandse producten naar China zal afnemen.

27 Situatie 3.

28 *Bijvoorbeeld:*

- Bij vrijhandel concurreren producenten uit verschillende landen met elkaar. Bij lagere prijzen kunnen consumenten meer goederen en diensten kopen om in hun behoeften te voorzien.
- Door vrijhandel hebben we meer keus uit producten uit andere landen, waardoor we beter in onze behoeften kunnen voorzien.

29 (a) meer, (b) daalde, (c) verslechterde, (d) minder.

30 a overschakelen op de productie van voedsel waar veel vraag
 b innovaties
 c minder dieren per hectare, de omgeving van het platteland verzorgen
 d meer groen aanleggen, de omgeving van het platteland verzorgen.

31 *Bijvoorbeeld:*

Eens met 1:

Als het buitenland geen protectiemaatregelen neemt, kunnen Nederlandse bedrijven zonder belemmeringen hun producten exporteren. Hierdoor zullen ze meer verkopen en dus meer produceren. Daardoor neemt de werkgelegenheid in ons land toe.

Eens met 2:

Zonder protectiemaatregelen worden ingevoerde producten goedkoper. Nederlandse bedrijven kunnen daar minder goed mee concurreren en gaan minder verkopen, dus minder produceren. Daardoor neemt de werkgelegenheid in ons land af.

Protectiemaatregelen

Importbeperkende maatregelen

- Belasting op ingevoerde producten noem je **invoerrechten** of ook wel **douanerechten** of **importheffingen**.
- Als er een maximum gesteld wordt aan het aantal in te voeren producten, heet dat **contingentering** of **importquota**.
- Bij een **invoerverbod** mogen er helemaal geen producten meer worden ingevoerd.

Exportbevorderende maatregel

- Met **exportsubsidie** krijgen bedrijven financiële steun van de overheid om hun producten goedkoper in het buitenland te verkopen.

7.4 De wereld is een dorp!

32 a *Bijvoorbeeld:*

- Ze gaan voor de gunstigste prijs
- Ze willen niet afhankelijk zijn van één leverancier.

b Winstmarge is $0,30 \times \text{€ } 1,70 = \text{€ } 0,51$.

De toegevoegde waarde van de ingrediënten per cheeseburger is dus

$$\text{€ } 1,70 - \text{€ } 0,51 = \text{€ } 1,19$$

Per land is dat gemiddeld $\text{€ } 1,19 \div 65 = \text{€ } 0,018 = \mathbf{1,8 \text{ cent}}$ per cheeseburger.

33 *Bijvoorbeeld:*

- Bij communicatie: mobiele telefoons, internet, e-mail, apps. Hiermee kunnen wereldwijd producten snel en eenvoudig opgezocht en besteld worden.
- Bij transport: navigatiesystemen, zelfsturende vrachtwagens, steeds grotere tankers en containerschepen. Producten kunnen hierdoor goedkoper over de hele wereld vervoerd worden.

34 € 6.000 miljard ÷ 100 × 335 = € 20.100 miljard

- 35** China maakt iPhones: (a) **16** (2 × 8) (c) **winst** (17 – 16 = 1 uur winst)
 Nederland maakt fietsen: (b) **20** (2 × 10) (d) **winst** (22 – 20 = 2 uur winst)

36 Afrika

37 3 → 1 → 2

38 *Bijvoorbeeld:*

- Door één of meer vreemde talen te leren.
- Door goed te leren omgaan met moderne communicatiemiddelen.
- Door een zo goed mogelijke opleiding te volgen (want het eenvoudige werk zal steeds minder in ons land voorkomen).

- 39** - Met goed onderwijs kan een land producten van hoge kwaliteit leveren.
 - Door goede gezondheidszorg kunnen mensen lang en zonder veel uitval doorwerken; ze hebben dan een hoge arbeidsproductiviteit.
 - Net een goede infrastructuur komen goederen snel op de juiste plaats.
 - Door innovaties kunnen we beter en sneller en dus goedkoper produceren; en we kunnen dan nieuwe producten leveren die andere landen (nog) niet hebben.

- 40** a Als Nederlandse bedrijven goed kunnen concurreren met bedrijven in het buitenland, exporteren we meer. Hierdoor is er meer productie en werkgelegenheid in Nederland.
 b Door hogere lonen hebben bedrijven hogere productiekosten die ze doorberekenen in de prijzen. Met hogere prijzen wordt onze concurrentiepositie slechter.

41 B en D**Samenvatting**

Door toenemende vrije wereldhandel is er sprake van **globalisering**. Het gevolg hiervan is dat productie wordt verplaatst naar landen die beter en **goedkoper** produceren. Je noemt dat **internationale** arbeidsverdeling. In ons land verdwijnt daardoor vooral **laaggeschoolde** arbeid. Als Nederland in staat is om goede producten te maken tegen een aantrekkelijke prijs, dan versterkt dat onze **internationale concurrentiepositie**.

Oefenopgaven

Oefenopgaven paragraaf 7.1

- 1 a De Nederlandse markt is te klein om veel te verkopen.
b De export levert werkgelegenheid (banen) op.
- 2 a Bij wederuitvoer worden goederen nog een beetje bewerkt n dat zorgt voor toegevoegde waarde. Bij doorvoer gebeurt dat niet.
b Bij doorvoerhandel leveren transportbedrijven, het havenbedrijf en opslagbedrijven diensten en verdienen daarmee geld.
- 3 Dan is er minder vraag naar Nederlandse producten vanuit Duitsland. Hierdoor nemen productie en werkgelegenheid in Nederland af.
- 4 *Bijvoorbeeld:*
  - De welvaart in de nieuwe EU-landen stijgt waardoor de consumenten in die landen meer kunnen besteden en meer producten uit Nederland kopen.
  - Voordat deze landen lid van de EU waren, was er weinig handel met hen. Die achterstand wordt nu goedgemaakt.
- 5 **A**
- 6 Doordat de VS veel groter is, kunnen ze veel meer in hun eigen behoeften voorzien, ze hebben het buitenland minder nodig dan Nederland. Zo hebben ze meer verschillende klimaten, dus meer variatie in landbouwproducten, ze beschikken over meer verschillende grondstoffen dan wij.
- 7 **D**
- 8 De betalingsbalans is een overzicht van alle betalingen aan het buitenland en alle ontvangsten uit het buitenland.
- 9 Kleiner, er gaan Nederlandse betalingen naar het buitenland.

Oefenopgaven paragraaf 7.2

- 10 Interne markt: er zijn geen belemmeringen voor de handel tussen deze landen ('open grenzen').
- 11 **B**
- 12 a Voor Bulgarije. Met kleine aanpassingen kunne zij in verhouding al grote resultaten bereiken bij de vermindering van CO₂-uitstoot. Zweden is op dit gebied al heel ver; daardoor is het moeilijk om nòg eens 40% minder broeikasgassen uit te stoten.
b Voor Zweden, want zij zijn al lang bezig met het beperken van de uitstoot van broeikasgassen, terwijl Bulgarije nog moet beginnen.

- 13** a De belastingregels verschillen sterk per land. Een land met lage tarieven voor de inkomstenbelasting zal zich verzetten tegen een verhoging ervan. Een ander land heeft dat met de btw-tarieven en een volgend land met de vennootschapsbelasting.
b Harmonisatie zorgt voor minder verschillen onderling, hierdoor worden de netto-inkomens en de prijzen gelijk en maakt het voor bedrijven minder verschil of ze zich in het ene of andere land vestigen.
- 14 D**
- 15** Als de wisselkoers van die andere munteenheid stijgt, wordt de schuld omgerekend in euro's groter.
- 16** Prijsstabiliteit betekent dat de inflatie beperkt blijft. De prijzen veranderen dan niet veel en de euro behoudt zijn waarde.

Oefenopgaven paragraaf 7.3

17 C en D

18 A

- 19** a duurder
b goed
c goedkoper

20 Door exportsubsidies kunnen producenten uit de EU hun landbouwproducten buiten Europa goedkoper verkopen. Boeren in ontwikkelingslanden kunnen hierdoor steeds moeilijker concurreren.

21 Een invoerverbod instellen.

22 Protectiemaatregelen zorgen voor minder handel en daardoor voor minder welvaart.

- 23** a dalen
b dalen

24 Consumenten die biologische landbouwproducten willen, kopen nu eerder de producten met dit logo.

Oefenopgaven paragraaf 7.4

- 25** - Toenemend gebruik van internet.
- Toenemend gebruik van mobiele communicatie (mobiele telefoon)
- Steeds grotere tankers en containerschepen.

26 Internationale arbeidsverdeling betekent dat producten worden gemaakt en geëxporteerd door landen die dat het beste en goedkoopste kunnen.

27 Mercedes is wel een Duits merk, maar veel onderdelen komen uit andere landen (omdat die daar goedkoper en/of beter gemaakt worden).

- 28** a De werkgelegenheid daalde sterk.
b De textielindustrie in Turkije kan krimpen, want zij kan minder concurrerend zijn geworden.
- 29** a Kansen:
- Een grotere afzetmarkt: verkoop wereldwijd.
- Inkoop van grondstoffen en onderdelen uit de hele wereld, waardoor bedrijven de beste kwaliteit tegen de laagste prijs kunnen inkopen.
b Risico:
- Concurrentie door bedrijven vanuit de hele wereld. Als je niet goed genoeg of niet goedkoop genoeg bent, verkoop je niet meer.
- 30** Door een goed infrastructuur kunnen producten snel op de juiste plaats geleverd worden.
- 31** - Huisman is een van de weinige bedrijven ter wereld die dit soort materiaal kan leveren.
- Huisman levert dit materiaal van goede kwaliteit tegen een redelijke prijs.
- 32** Milieumaatregelen kosten geld. Landen willen dit soort maatregelen alleen nemen als andere landen dat ook doen, want anders maken zij wel kosten en de andere niet en verslechtert hun concurrentiepositie.
- 33** a arbeidsintensieve
b hoge
c vrijwel niet
d hoge

Hoofdstuk 7 Rekenen

- 1** $1.250 \text{ ton} \times 52 = 65.000 \text{ ton per jaar}$
 $65.000 \div 213.371 \times 100 = \mathbf{30,5\%}$
- 2** $0,48 \times \text{€ } 35 \text{ miljard} = \mathbf{\text{€ } 16,8 \text{ miljard}}$
- 3** a $0,56 \times \text{€ } 410 \text{ miljard} = \mathbf{\text{€ } 229,6 \text{ miljard}}$
 b $7 \times \text{€ } 0,08 = \mathbf{\text{€ } 0,56 \text{ per euro}}$
 c Nederland verdient aan in eigen land geproduceerde goederen:
 $\text{€ } 229,6 \text{ miljard} \times \text{€ } 0,56 = \text{€ } 128,6 \text{ miljard}$
 Wederuitvoer is $\text{€ } 410 \text{ miljard} - \text{€ } 229,6 \text{ miljard} = \text{€ } 180,4 \text{ miljard}$.
 Daaraan verdient Nederland $\text{€ } 180,4 \text{ miljard} \times \text{€ } 0,08 = \text{€ } 14,4 \text{ miljard}$
 Totale verdiensten: $\text{€ } 128,6 \text{ miljard} + \text{€ } 14,4 \text{ miljard} = \mathbf{\text{€ } 143,0 \text{ miljard}}$.
- 4** a $\text{€ } 241,3 \text{ miljard} - \text{€ } 240,7 \text{ miljard} = \mathbf{\text{€ } 0,6 \text{ miljard overschot}}$.
 b importquote: $\text{€ } 240,7 \text{ miljard} \div \text{€ } 510 \text{ miljard} \times 100 = \mathbf{47,2\%}$
 exportquote: $\text{€ } 241,3 \text{ miljard} \div \text{€ } 510 \text{ miljard} \times 100 = \mathbf{47,3\%}$
- 5** a $\text{€ } 185,3 \text{ miljard} - \text{€ } 191,7 \text{ miljard} = - \text{€ } 6,4 \text{ miljard} \rightarrow \mathbf{\text{tekort € } 6,4 \text{ miljard}}$
 b importquote: $\text{€ } 191,7 \text{ miljard} \div \text{€ } 690 \text{ miljard} \times 100 = \mathbf{27,8\%}$
 exportquote: $\text{€ } 185,3 \text{ miljard} \div \text{€ } 690 \text{ miljard} \times 100 = \mathbf{26,9\%}$
- 6** a $\$ 14.500 \div \text{€ } 1,06 \times \text{€ } 1 = \mathbf{\text{€ } 13.679,25}$
 b $\$ 14.500 \div \text{€ } 1,14 \times \text{€ } 1 = \text{€ } 12.719,30$
 Jaap is nu $\text{€ } 13.679,25 - \text{€ } 12.719,30 = \mathbf{\text{€ } 959,95 \text{ goedkoper uit}}$.
- 7** 1 december: $2,4 \text{ miljoen} \times \$ 1,06 = \mathbf{\$ 2,554 \text{ miljoen}}$
 1 april: $2,4 \text{ miljoen} \times \$ 1,14 = \mathbf{\$ 2,736 \text{ miljoen}}$
- 8** $0,20 \times \text{€ } 142.850 = \mathbf{\text{€ } 28.570}$
- 9** Begrotingstekort: $\text{€ } 31,3 \text{ miljard} \div \text{€ } 1.065 \text{ miljard} \times 100 = \mathbf{2,9\%}$
 Staatsschuld: $\text{€ } 775 \text{ miljard} \div \text{€ } 1.065 \text{ miljard} \times 100 = \mathbf{72,6\%}$
 Spanje voldoet alleen aan de eis van het begrotingstekort.
 Of
 Maximaal begrotingstekort: $0,03 \times \text{€ } 1.065 \text{ miljard} = \text{€ } 31,95 \text{ miljard}$
 Maximale staatsschuld: $0,60 \times \text{€ } 1.065 \text{ miljard} = \text{€ } 639 \text{ miljard}$
 Alleen bij het begrotingstekort zit Spanje daaronder.
- 10** overschot $0,4\%$ van het bbp = $\text{€ } 12,1 \text{ miljard}$
 bbp = $100\% = \text{€ } 12,1 \text{ miljard} \div 0,4 \times 100 = \mathbf{\text{€ } 3.025 \text{ miljard}}$
- 11** $\text{€ } 165 + 0,045 \times \text{€ } 165 = \text{€ } 172,43$
 $\text{€ } 172,43 + 0,21 \times \text{€ } 172,43 = \text{€ } 208,64$
 $\text{€ } 208,64 + \text{€ } 15 = \text{€ } 223,64$
 Inez bespaart $\text{€ } 229,50 - \text{€ } 223,64 = \mathbf{\text{€ } 5,86}$.

- 12** a $42 \times \text{€ } 81.000 = \text{€ } 3.402.000$
- b Polen: $20 \times \text{€ } 19.500 = \text{€ } 390.000$
India: $22 \times \text{€ } 8.500 = \text{€ } 187.000$
Samen is dat $\text{€ } 390.000 - \text{€ } 187.000 = \text{€ } 577.000$
De besparing is $\text{€ } 3.402.000 - \text{€ } 577.000 = \text{€ } 2.825.000$
- c De kosten in Polen worden $\text{€ } 390.000 + 0,35 \times \text{€ } 390.000 = \text{€ } 526.500$
De kosten in India worden $\text{€ } 187.000 + 0,60 \times \text{€ } 187.000 = \text{€ } 299.200$
Samen is dat $\text{€ } 526.500 + \text{€ } 299.200 = \text{€ } 825.700$
Nu is de besparing nog $\text{€ } 3.402.000 - \text{€ } 825.700 - \text{€ } 250.000 = \text{€ } 2.326.300$
- Of
- De extra kosten in Polen zijn $0,35 \times \text{€ } 390.000 = \text{€ } 136.500$
De extra kosten in India zijn $0,60 \times \text{€ } 187.000 = \text{€ } 112.200$
Ook zijn er nog $\text{€ } 250.000$ aan andere extra kosten.
Totale extra kosten: $\text{€ } 136.500 + \text{€ } 112.200 + \text{€ } 250.000 = \text{€ } 498.700$
Nu is de besparing nog $\text{€ } 2.825.000 - \text{€ } 498.700 = \text{€ } 2.326.300$

Hoofdstuk 7 Examenopgaven

Dichtbij of ver van huis

1 *Bijvoorbeeld:*

- Er was bijna geen export naar die landen. Een (kleine) toename is dan in procenten al gauw heel veel.
- Het lidmaatschap van de EU zorgt ervoor dat er makkelijker met nieuwe EU-landen gehandeld kan worden. Dit voordeel met de oude EU-landen hebben we in het verleden al gehad, dus daar verandert niet veel.

2 *Bijvoorbeeld:*

De welvaart in deze landen is laag. De meeste mensen hebben niet veel te besteden en zullen ondanks de vrijhandel niet ineens veel meer kunnen gaan kopen.

3 *Bijvoorbeeld:*

- Nederlanders kunnen werkloos raken.
Verklaring: door het vrij verkeer van personen kunnen er arbeidskrachten naar Nederland komen.
- Deze landen worden serieuze concurrenten voor Nederland.
Verklaring: de economie in de toetredende landen kan aantrekken, hun export neemt toe.

- 4 1 Toename uitvoer naar BRIC: $1,70 \times \text{€ } 8,4 \text{ mld} = \text{€ } 14,28 \text{ miljard}$
 2 Uitvoer naar BRIC 2015: $\text{€ } 8,4 \text{ mld} + \text{€ } 14,28 \text{ mld} = \text{€ } 22,68 \text{ mld}$
 3 het procentuele aandeel van de BRIC-landen in 2015 is:
 $\text{€ } 22,68 \text{ mld} \div \text{€ } 425 \times 100 = \text{5,3\%}$

5 Argument voor handelsbeperkende maatregelen, bijvoorbeeld:

- Door handelsbeperkende maatregelen kan de concurrentiepositie van bedrijven uit BRIC-landen beperkt worden. Zo kan onze eigen economie beschermd worden.

Argument tegen handelsbeperkende maatregelen, bijvoorbeeld:

- Als wij handelsbeperkende maatregelen nemen tegen deze landen, doen zij hetzelfde bij ons. Zonder handelsbeperkende maatregelen kunnen wij meeprofiten van hun economische groei doordat de koopkracht in die landen zal toenemen en wij meer naar hen kunnen exporteren.

Kan Nederland overleven zonder import?

- 6 Een land is zelfvoorzienend als het zelf alles of bijna alles produceert om in hun levensbehoeften te voorzien (dus weinig tot geen import).

7 A

- 8 Door te exporteren verdienen wij geld waarmee de import van ons land kunnen betalen.

- 9 $\text{€ } 432 \text{ miljard} \div \text{€ } 736 \text{ miljard} \times 100 = \text{58,6\%}$

10 *Bijvoorbeeld:*

- Nederland is door haar geografische ligging een belangrijk doorvoerland; via de Rotterdamse haven en Schiphol loopt de export naar andere EU-landen snel en soepel.
- Voor de export naar andere EU-landen gelden geen protectiemaatregelen (geen handelsbelemmeringen).
- In veel EU-landen wordt de euro als valuta gebruikt. Doordat er dan geen wisselkoersrisico's en/of -kosten zijn, is de handel met deze landen goedkoper.

11 *Bijvoorbeeld:*

- Voor een land dat gericht is op de export is de concurrentiepositie heel belangrijk. Dit prikkelt een land om tegen een zo laag mogelijke kosten te produceren. Dat kan beter als de arbeidsproductiviteit hoog is.

Albanië bij de EU?

12 *Bijvoorbeeld:*

- vrij verkeer (van goederen, diensten, personen en kapitaal)
- handeldrijven zonder belemmeringen
- vrijhandel

13 $31,4\% = \text{€ } 10.835$

$100\% = \text{€ } 10.835 \div 31,4 \times 100 = \text{€ } 34.506,37$

14 A

15 F